

Vanhusystävällinen Vaasa

- Ikäystävällisyyden toimenpideohjelma
- Ravilaakson asuinalueen hyvinvointikortteli

V A S A .

V A S A .

9/2019

JONAS NYLÉN
Asuntopäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

I Johdanto

- 1.1 Ohjelman tausta ja tavoitteet
- 1.2 Ikäväestön demografiset trendit
- 1.3 Ikäväestön asuminen
- 1.4 WHO:n ikäystävällisyyden periaatteet

II Ikäystävällisyyden toimenpiteet

- Ikäystävällisyyden vastuutahot
- Toimenpiteiden pääteemat
 1. Asuminen
 2. Liikenne, saavutettavuus ja esteettömyys
 3. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut
 4. Sosiaali- ja terveystalvelut
 5. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen
 6. Tiedonvälitys ja digitalisaatio
 7. Kolmas sektori/hankkeet

1.1 Ohjelman tausta ja tavoitteet

- Ikäystävällisyyden työryhmä perustettiin vuonna 2018 Vaasan vanhusneuvoston aloitteesta
- Työryhmä vastaa kaupungin ikäystävällisyyden suunnittelusta.
- Ikäystävällisyyden toimenpideohjelman laadinta aloitettiin v.2019.
- Ohjelma laaditaan yhteistyössä ikäystävällisyyden toimenpiteistä vastaavien tahojen kanssa.
- Ohjelman valmistumisen jälkeen ikäystävällisyyden työryhmä seuraa toimenpiteiden toteutumista vuosittain vastuutahojen kanssa.
- Vaasan tavoitteena on liittyä WHO:n Age Friendly Cities – verkostoon, eli ikäystävällisten kaupunkien verkostoon.
- Tampere on ainoa jäsenkaupunki Suomesta.

1.1 Ohjelman tausta ja tavoitteet

- Kaupunkien ikäystävällisyyden parantaminen on erittäin ajankohtainen asia, jonka merkitys korostuu jatkossa ikääntyvän väestön voimakkaan kasvun myötä.
- Entistä suurempi osa ikäihmisistä on yhä pidempään aktiivisia, yhteiskuntaan osallistuvia kansalaisia.
- Heitä palvelee mahdollisimman ikäystävällinen elinympäristö, joka tukee heidän toimintakykynsä ylläpitämistä, mikä koituu koko yhteiskunnan hyödyksi.
- Vaasan asuntopoliittisena tavoitteena on, että ikääntyville on tarjolla riittävästi monipuolista ja esteetöntä asumista keskeisillä sijainneilla lähellä palveluita, virkistysmahdollisuuksia sekä sujuvia liikenne- ja kulkuyhteyksiä.
- Yhtenä hyvänä esimerkkinä toimii Ravilaakson asuinalueen suunnittelu, jonka tavoitteena on mahdollisimman ikäystävällinen asuinympäristö asuntoineen, yhteisine tiloineen, palveluineen ja sujuvine kulkuyhteyksineen.

V A A S A .
V A S A .

Vaasan ikäystävällisyyden suunnittelun aikajana

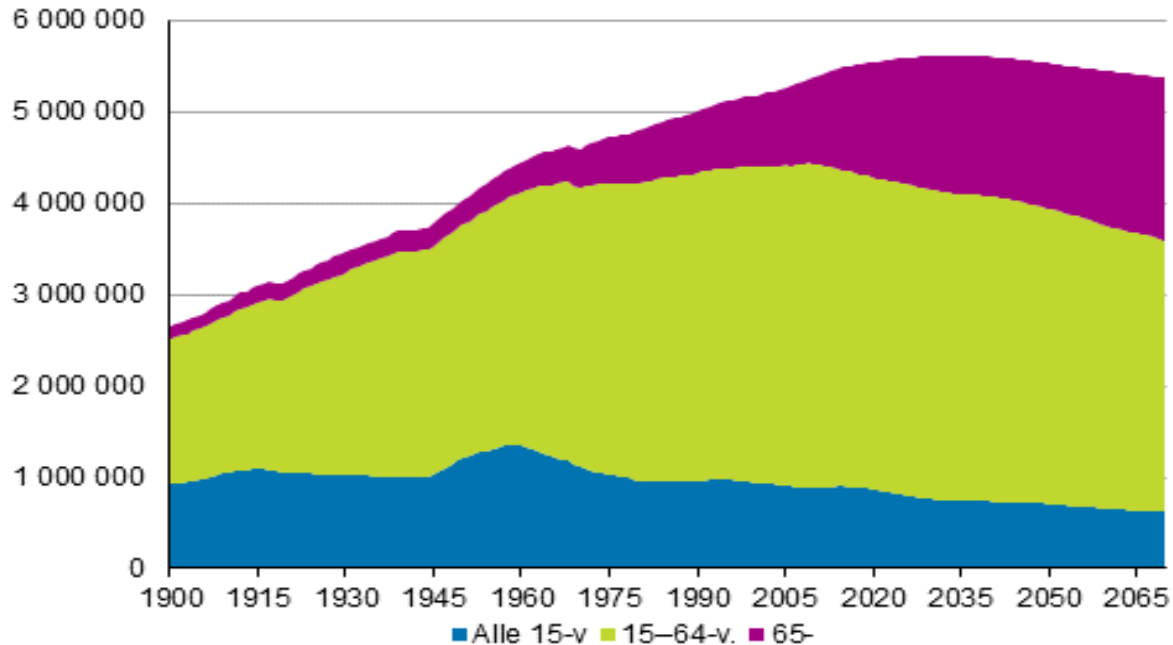
Ikäystävällisyyden työryhmä:

- Vanhusneuvoston pj. ja varapj. sekä sihteeri
- Asuntopäällikkö
- Eri alojen asiantuntijat

V A A S A .
V A S A .

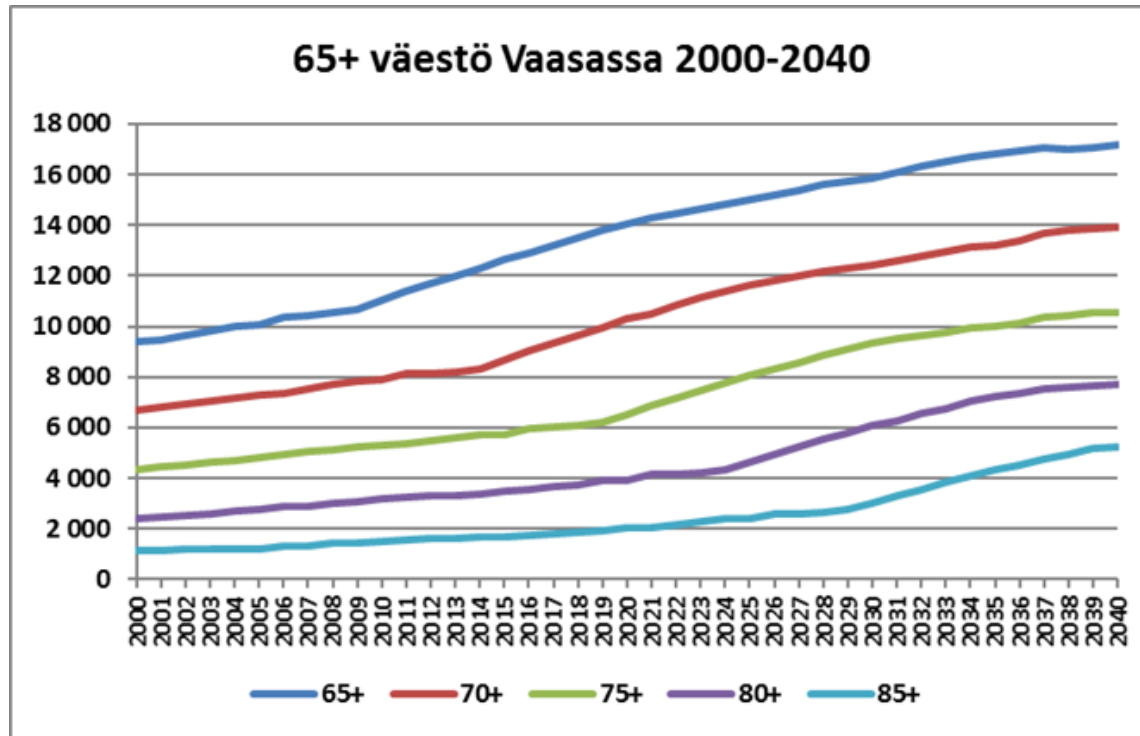
1.2 Ikäväestön demografiset trendit

Suomen väestö iän mukaan 1900–2017 ja ennuste 2018–2070

- EU-maista Suomen väestö harmaantuu nopeinta vauhtia.
- Suomessa oli vuonna 2018 noin 1,2 miljoonaa 65+ -vuotiasta.
- Vuonna 2070 yli 65-vuotiaita ennustetaan olevan lähes 1,8 miljoonaa henkilöä.
- Samanaikaisesti syntyneiden määrä jatkaa Tilastokeskuksen ennusteen mukaan laskuaan.
- Nettomaahanmuutto ylläpitää väkiluvun kasvua vuoteen 2035 saakka.

1.2 Ikäväestön demografiset trendit

- 2010-luvulla Vaasan yli 65-vuotias väestö on lähtenyt erityisen voimakkaalle kasvu-uralle ja tahti hidastuu vasta 2030-luvulla.
- Kasvu on suhteellisesti tarkasteltuna nopein yli 85-vuotiaiden ikäryhmässä (noin +200 % / +3 600 henkilöä vuosina 2015-2040).
- Yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa noin 230:lla vuodessa vuosina 2030-2040.
- Ikääntymiskehityksessä Vaasa on pidemmällä kuin monet muut kaupungit, eli Vaasan väestö on jo verrattain vanhentunut.
- Kaupunkiin suuntautuva voimakas, nuorista henkilöistä koostuva maahanmuutto ja opiskelijoiden suuri määrä toimivat väestön vanhenemisen vastapainona.

V A S A .
V A S A .

1.2 Ikäväestön demografiset trendit

65 vuotta täyttäneiden määrä ja väestöosuus Vaasan suuralueilla 2017-2030

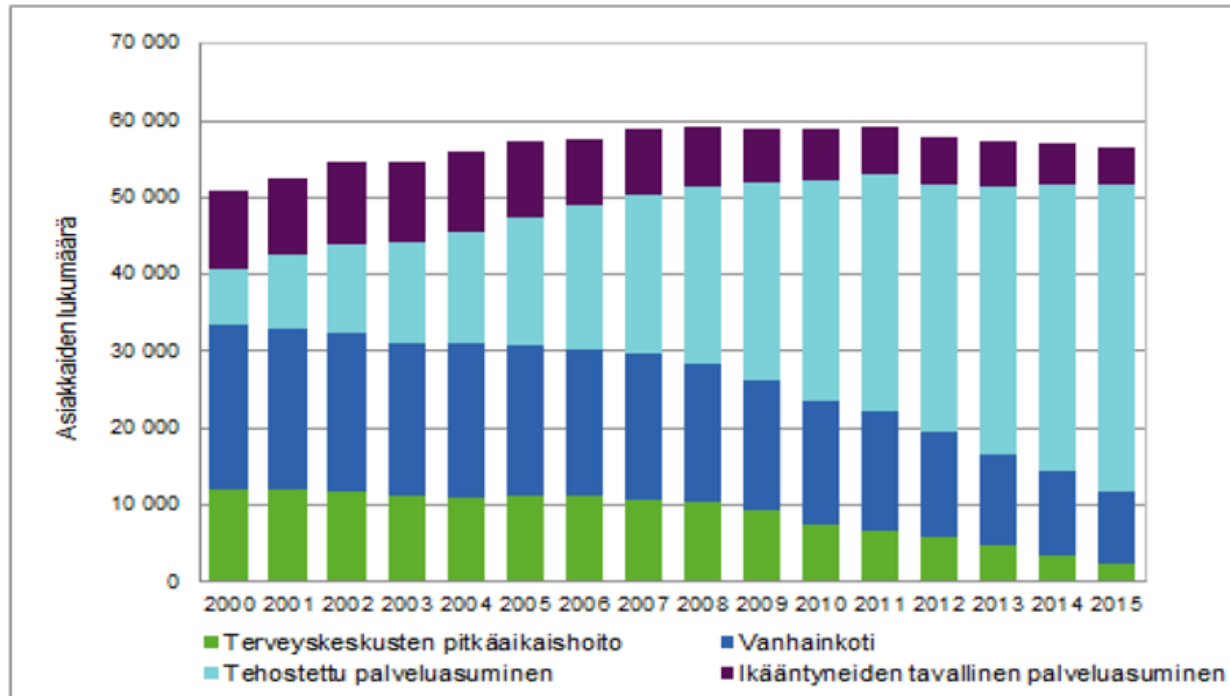
	65+ 2017		65+ 2030		65+ muutos 2017-2030	
	Lkm	% väestöstä	Lkm	% väestöstä	Lkm	Muutos %
Koko Vaasa	13133	19 %	16180	22 %	3047	23 %
Keskusta	3801	26 %	4224	26 %	423	11 %
Gerby	1461	13 %	2466	21 %	1005	69 %
Huutoniemi	1518	17 %	2072	21 %	554	36 %
Ristinummi	1478	21 %	1901	29 %	423	29 %
Vähäkyrö	1047	23 %	1215	30 %	168	16 %
Palosaari	1190	21 %	1150	18 %	-40	-3 %
Suvilahti	876	23 %	838	23 %	-38	-4 %
Kotiranta	612	13 %	810	13 %	198	32 %
Vöyrinkaupunki	564	16 %	781	19 %	217	38 %
Sundom	435	17 %	506	16 %	71	16 %
Höstvesi	83	20 %	115	29 %	32	39 %
Vaskiluoto	40	12 %	59	21 %	19	48 %

- Vaasan väestöennusteen mukaan noin 80 % kaupungin yli 65-vuotiaiden määrän kasvusta tulee keskittymään keskustan, Gerbyn, Huutoniemen ja Ristinummen suuralueille vuosina 2017–2030
- Vaasan laajalla keskusta-alueella (keskustan, Palosaaren, Vöyrinkaupungin ja Suvilahden suuralueet) asuu tällä hetkellä lähes puolet kaupungin yli 65-vuotaisista.
- Jatkossa ikäväestö hakeutunee enenevässä määrin lähiöistä keskusta-alueelle. Valtaosa ikääntyneille sopivasta asuntotuotannosta tulee jatkossa keskittymään sinne.
- Nähtäväksi jää, missä määrin tulee rakentamaan senioriasumista Vaasan lähiöihin.

V A S A .
V A S A .

1.3 Ikäväestön asuminen

Ikääntyneiden laitos- ja asumispalvelujen asiakkaat Suomessa vuosina 2004–2015

- Ikääntyneiden tehostettua palveluasumista on rakennettu runsaasti 2000-luvulla.
Taustalla:
 - Ikääntyneiden määrän voimakas kasvu
 - Laitosasumisen purkaminen/talouspaineet
- Jatkotoimet:
 - 75+ -vuotiaiden kotona asumisen määrän nostaminen maksimaalisen korkealle tasolle.
 - Ikääntyvien kuntoutuksen lisääminen.
 - Ikääntyville sopivien, modernien ja esteettömien asuntojen rakentaminen keskeisille asuinalueille, lähelle palveluita.

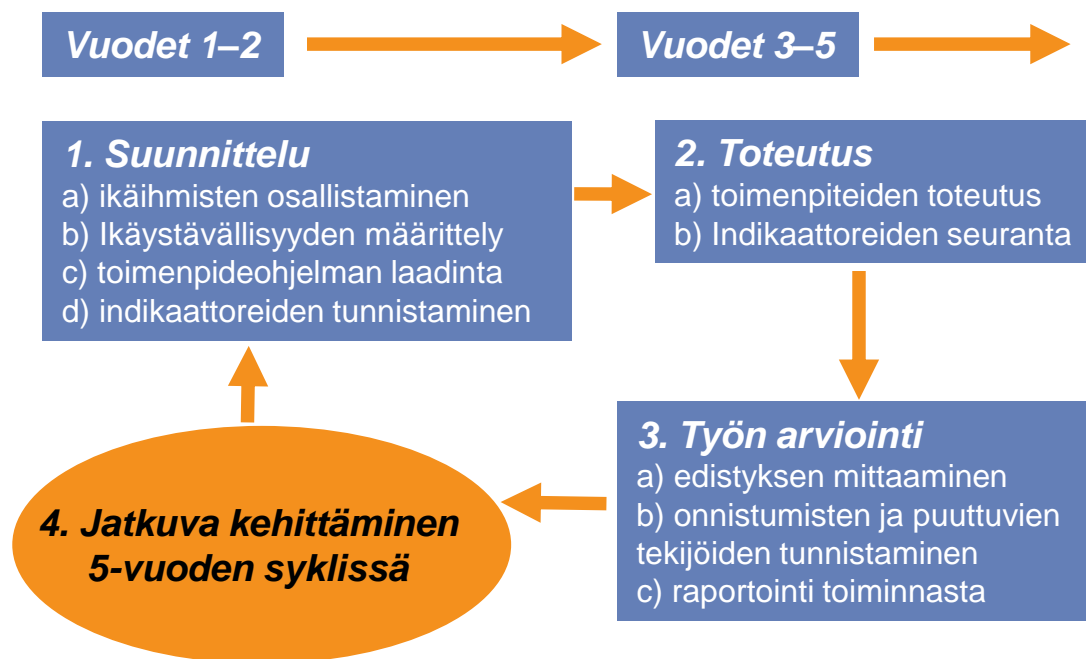
”

Tehkää ratkaisut sellaisiksi, että ne tukevat ikäihmisten omatoimisuutta, jotta me tarvitsemme mahdollisimman vähän yhteiskunnan toimenpiteitä. Selviämme mahdollisimman kauan omin avuin, tuettunakin.

Ympäristöministeriö ja OwlGroup 2017. Ikääntyneiden asumistarpeiden ennakoinnin ja varautumisen jatkokehittäminen kunnissa.

1.4 WHO:n ikäystävällisyyden periaatteet

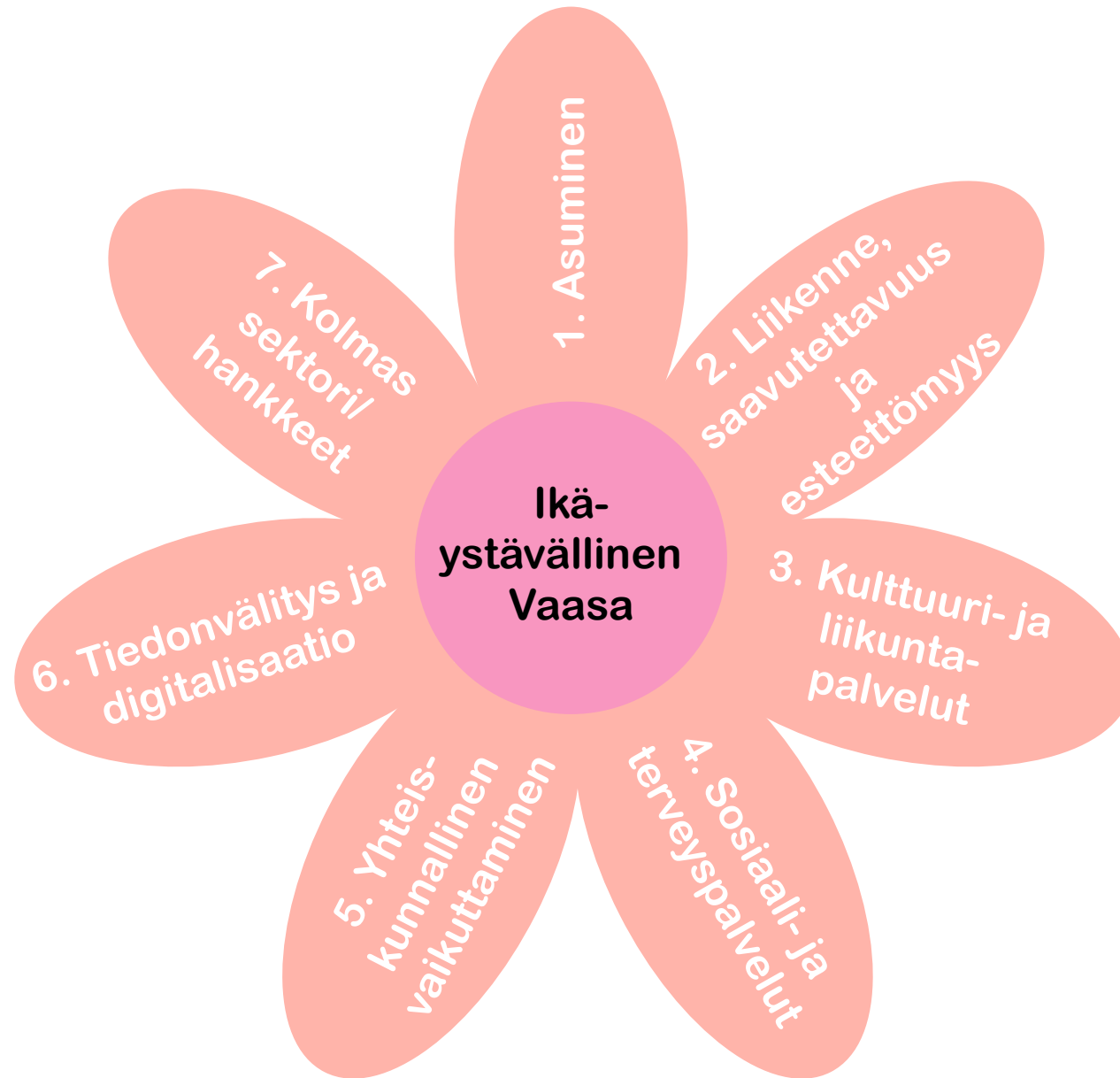
WHO:n Age Friendly –verkoston kaupunkien sykli ©

- Vuodet 1-2: suunnittelu, ikäihmisten osallistaminen, toimenpideohjelman laadinta ja seurantaindikaattoreiden määrittäminen. Sidosryhmien osallistaminen on myös olennainen osa tätä askelta.
- Vuodet 3–5: toimeenpano, seuranta ja arviointi.
- Vaasassa toimenpiteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan kerran vuodessa yhdessä vastuutahojen kanssa.

V A A S A .
V A S A .

Toimenpiteiden pääteemat

1. Asuminen

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot	Aikataulu	Mittarit
Monipuolisten, kohtuuhintaisten, modernien ja esteettömien vuokra- ja omistusasuntojen riittävä tarjonta ikäväestölle	<ul style="list-style-type: none"> Asuntokannan monipuolisuutta lisätään luomalla edellytykset kysyntää vastaavalle asuntotuotannolle keskeisillä alueilla ARA-vuokra-asuntojen rakentamiselle luodaan asunto- ja maapoliittiset edellytykset uusilla, merkittäville asuinalueilla Senioriasuntojen rakentamista edistetään mm. tontinluovutuskilpailuilla 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitus Kiinteistötoimi Kuntatekniikka Rakennusvalvonta Asuntojen rakennuttajat ja rakennusliikkeet 	2019- (jatkuva työ)	<ul style="list-style-type: none"> Asuntotuotannon seuranta Toteutuneiden seniorikohteiden/erityisesti ikäväestölle sopivien kohteiden seuranta
Ravilaakson hyvinvointikortteli	<ul style="list-style-type: none"> Senioreille soveltuvaa asumista tarjoavan asuinkorttelin rakentuminen Ravilaakson alueelle Vanhusneuvoston ja muiden ikäryhmää edustavien tahojen osallistaminen korttelin suunnittelun joka vaiheeseen 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitus Kiinteistötoimi Kuntatekniikka Rakennusvalvonta Asuntojen rakennuttajat ja rakennusliikkeet 	2017-2023	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointikorttelin toteutuminen Ravilaakson alueelle
Ikäystävälliset asuinalueet	<ul style="list-style-type: none"> Uusia ja vanhoja asuinalueita kaavoitetaan myös ikääntyneiden tarpeet yhä paremmin huomioiden Vanhusneuvostoa ja muita ikäväestön edustajatahoja osallistetaan erityisesti heille soveltuvien asuinalueiden ja asuntotuotantokohteiden suunnitteluun 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitus Kiinteistötoimi Kuntatekniikka Rakennusvalvonta Asuntojen rakennuttajat ja rakennusliikkeet 	2019- (jatkuva työ)	<ul style="list-style-type: none"> Rakentamisen aloitus Ravilaakson alueella
Senioriasumisen lisääminen Vähässäkyrössä	<ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan mahdollisuuksia saada lisää senioreille soveltuvaa asumista rakentamaan Vähäänkyröön 	<ul style="list-style-type: none"> Kiinteistötoimi Keskushallinto/ Vähänkyrön aluepalvelujohtaja 	2019-	<ul style="list-style-type: none"> Senioriasumista toteutunut Vähäänkyröön

2. Liikenne, saavutettavuus ja esteettömyys

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot	Aikataulu	Mittarit
Julkinen liikenne paremmin iäkkäitä palvelevaksi	<ul style="list-style-type: none">• Kaupunginosien välisten reittien lisääminen ja selkeyttäminen• Lisätään vuorotiheyttä ja myös iltaisin sekä viikonloppuisin• Aikatauluissa huomioidaan ikäihmisten hitaampi liikkuminen bussiin noustessa ja sieltä poistuttaessa• Joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelma	<ul style="list-style-type: none">• Kuntatekniikka	2019- (jatkuva työ)	<ul style="list-style-type: none">• Parannustoimet• Asiakaspalaute
Esteettömät bussit ja pysäkit	<ul style="list-style-type: none">• Matalalattiaiset bussit, jotta ajoneuvoihin pääsee vaivatta rollaattorilla• Pysäkit varustetaan penkeillä ja suoja-katoksilla• Pysäkkien toteutuksessa ja kunnostamisessa noudatetaan esteettömyysmääräyksiä ja -suosituksia• Pysäkeille on sujuva, esteetön pääsy (myös talvella)• Opasteet ovat riittävän kokoiset• Pysäkkejä on kohtuullisin välein• Edulliset käyttäjämaksut, saattaja ilmainen	<ul style="list-style-type: none">• Kuntatekniikka• Esteettömyys-koordinaattori• Kiinteistötoimi• Kaavoitus	2019- (jatkuva työ)	<ul style="list-style-type: none">• Parannustoimet• Esteettömyyskartoitusten tulokset• Asiakaspalaute
Seniori- ja palvelubussit	<ul style="list-style-type: none">• Senioribusseja riittävä määrä liikennöimään erityisesti sellaisille alueille, joihin paikallisliikenne ei kulje• Senioribussipalvelun laajentaminen ilta-aikaan ja viikonlopuiksi• Palvelubussit ovat kaikille avoin joukkoliikenteen muoto, jossa kyyti tilataan etukäteen kuljettajalta.	<ul style="list-style-type: none">• Sosiaali- ja terveyspalvelut/Koti- ja laitoshoido• Kuljetuspalvelut/ TeeSe Botnia Oy:n kiinteistö- ja logistiikkapalvelut	2019- (jatkuva työ)	<ul style="list-style-type: none">• Parannustoimet• Asiakaspalaute• Kävijämäärät
Esteettömät jalka-, suoja- ja pyörätiet	<ul style="list-style-type: none">• Jalkakäytävien esteettömyyttä parannetaan huomioiden esim. jalankulkijat, pyörätuolin käyttäjät ja näkö-vammaiset• Pyörätiet merkitty hyvin ja erotettu jalkakäytävistä• Katukivet viistottu hyvin suojateiden kohdalta	<ul style="list-style-type: none">• Kuntatekniikka• Kaavoitus• Rakennusvalvonta	2019- (jatkuva työ)	<ul style="list-style-type: none">• Parannustoimet• Käyttäjäpalaute

4. Sosiaali- ja terveystalvet

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot	Aikataulu	Mittarit
Kotihoidon kehittäminen	<ul style="list-style-type: none">• Palveluiden kehittäminen kohti kokonaisvaltaista kotipalvelua• Hyvän ja turvallisen arjen turvaaminen• Hoitajamitoitus kysyntää vastaavaksi ja tilanteen viikoittainen tarkka seuranta lähietäisyydeltä• Henkilökuntaa palkattaessa tulee selvittää, soveltuvatko he hoitoalalle	<ul style="list-style-type: none">• Sosiaali- ja terveystalvet/Koti- ja laitoshoido	2020-	<ul style="list-style-type: none">• Vanhusneuvoston, muiden sidosryhmien ja asiakkaiden palaute
Ikäntyneiden tehostettu palveluasuminen	<ul style="list-style-type: none">• Palveluasumisen kilpailutuksessa huomioitava yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja itsemääräämisoikeus• Palvelutalojen valvonta ja toiminnan kehittäminen• Riittävän paikkamäärän ennakointi	<ul style="list-style-type: none">• Sosiaali- ja terveystalvet/Koti- ja laitoshoido	2020-	<ul style="list-style-type: none">• Kehittämistoimet• Tehostetun palveluasumisen paikkamäärä• 85+ -vuotiaiden määrän kehitys
Alvar-kuvapuhelinpalvelun kehittäminen	<ul style="list-style-type: none">• Kotihoidon ja Ikäkeskuksen asiakkaat saavat kotihoidon palveluja, viriketoimintaa, toimintakykyä ja kuntoutumista edistävää toimintaa sekä entistä laajemman kirjjon muita palveluja (esim. kulttuuria) kuvapuhelinpalvelun kautta	<ul style="list-style-type: none">• Kotihoito, Ikäkeskuksen viriketoiminta, fysioterapia ja geriatrian poliklinikka	2020-	<ul style="list-style-type: none">• Asiakastyytyväisyys- ja palaute• Erilaiset fyysisen toimintakyvyn kehittämistä mittaavat testit

Ravilaakson asuinalue ja hyvinvointikortteli

- Noin 1600-1800 asuntoa ja noin 2000-2500 asukasta
- Kerrostaloja ja townhouseja/kaupunkipientaloja, palveluja, yhteisiä tiloja ja puistoja
- Vapaaarahoitteisia omistus- ja vuokra-asuntoja, ARA-vuokra-asuntoja, ryhmärakennuttamista ja senioreille suunnattua asumista
- Palveluasumista ikääntyneille?

Ravilaakson asuinalue ja hyvinvointikortteli

Hyvinvointikorttelin arkkitehtikilpailun voittanut ehdotus "Kipinä"

Hyvinvointikorttelin 1. kerros

uutajauma esimerkiksi:
 s A - Vuokra
 s B - Vuokra + Palvelusumien + Yhteisöllistä asumista
 s C - Omistus
 ja jakaumassa rakennusten sisällä järjestetään mahdollisuuksien mukaan

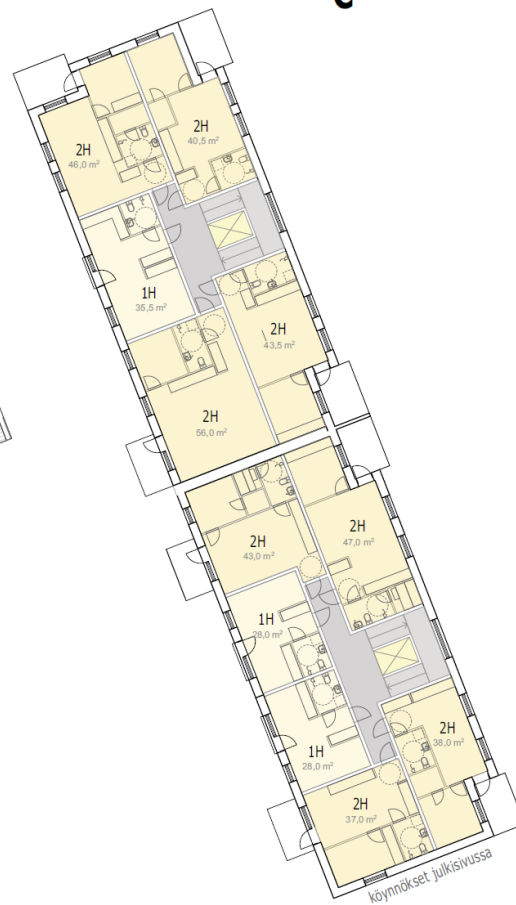
Asunto
 Liike-/toimitila
 Yhteistiloja / Liike-/toimitilamahdollisuus
 Yhteistilat

B

C

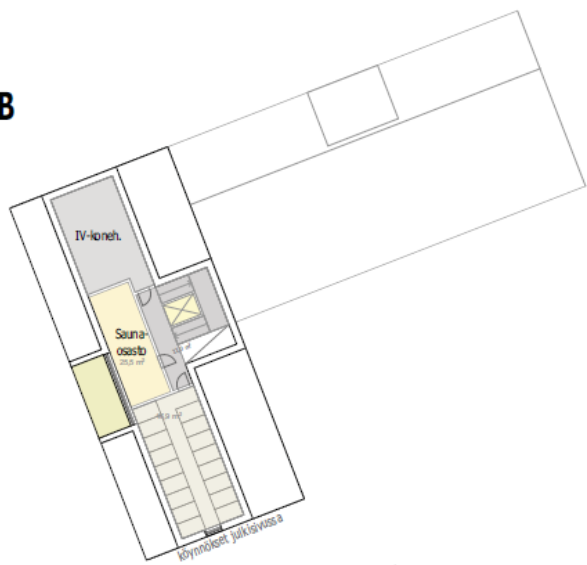

jakauma esimerkiksi:
 Vuokra
 Vuokra + Palveluasuminen + Yhteisöllistä asumista
 Omistus
 Asumassa rakennusten sisällä järjestetään mahdollisuuksien mukaan

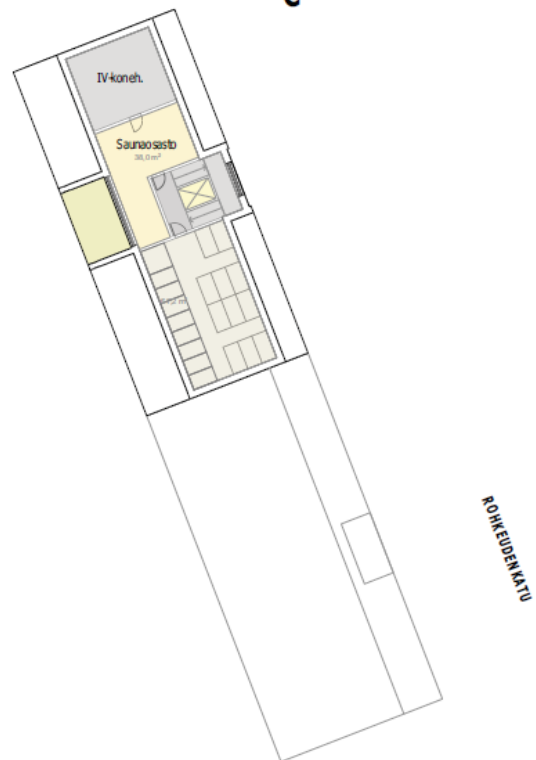
Hyvinvointikorttelin 2. kerros

V A S A .
V A S A .

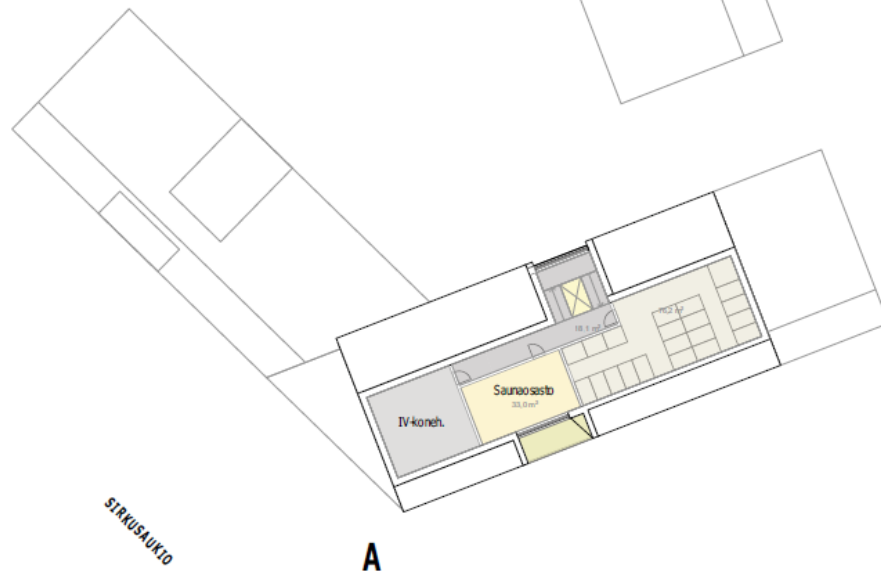
B

C

A

Hyvinvointikorttelin 6. Kerros Kattosaunat

Hyvinvointikorttelin sisäpiha

V A A S A .
V A S A .

Ravilaakson hyvinvointikortteli

- Rakentaminen alkaa näillä näkymin vuonna 2021
- Asuntoja noin 150, pääosa 1-2 huoneen asuntoja
- Osa asunnoista ARA-vuokra-asuntoja
- Yhteisiä tiloja; Saunat kattohuoneistoissa (merinäköala), yhteinen olohuone+keittiö, luku/Atk-nurkkaus, harrastehuoneita, aulatilat...
- Palvelut; palveluhuone, pesula ja kuntosali?
- Kotihoitajien toimisto/Sosiaali ja terveystalvelut
- Seurakunta tavoittelee hyvinvointikortteliin noin 300 m2 tilat omilla keittiöpalveluilla
- Yhteistyötä vireillä myös mm. kirjaston, kulttuuripalveluiden, Vamian ja Vaasan Setlementtiyhdistyksen kanssa

V A A S A .
V A S A .

KIITOS

jonas.nylen@vaasa.fi

V A A S A .
V A S A .